

ضرورت ثبت ژئوپارکها و پدیده‌های ژئوتوریسم:

گرچه توجه به جاذبه‌های طبیعت و اکوتوریسم در اروپا به دلیل فشارهای روحی و روانی؛ سختی شرایط زندگی شهری و ماشینی و آلودگی‌های محیطی از نیمه دوم قرن بیستم آغاز شد و هر روزه بر تعداد اکوتورها جهت دیدار، تفریح و استراحت در طبیعت افزوده می‌شود. ولی عمر این رشته از صنعت گردشگری در کشور ما بسیار اندک بوده و برگزاری تورهای سازمان یافته تخصصی اکوتوریستی که توسط دفاتر خدمات مسافرتی و جهانگردی برگزار می‌شود کمتر از انگشتان دست می‌باشد.

عدم استقبال مردم از سفر با تور در کشور جهت دیدار از جاذبه‌های اکوتوریستی و پدیده‌های ژئوتوریسم می‌تواند در درازمدت به دلیل عدم اطلاع کافی از اهمیت ارزش پدیده‌ها و آثار طبیعی، نوع استفاده و هجوم بدون کنترل و نظارت شهروندان منجر به تخریب منابع گردد. این اتفاق زمانی شدت بیشتری می‌گیرد که پدیده‌ها و چشم‌انداز طبیعی در نزدیکی قطبهای جمعیتی واقع شده باشد و دسترسی به آنها ساده و سهل و به نوعی دیدار از آنها برای مردم و به ویژه جوانانی که به دنبال تفریح و گذران اوقات فراغت و تخلیه انرژی خود هستند «مد» شود. چنین وضعیتی نه تنها منابع و درآمدی را نصیب کشور و جوامع محلی همجوار این آثار و پدیده‌ها نخواهد کرد، بلکه مزاحمت‌های اجتماعی، آلودگی صوتی، ترافیک، افزایش زباله‌ها و پسماندها را برای جامعه میزبان به ویژه شهرکها و روستاهای اطراف به وجود خواهد آورد. آنگاه به جای اینکه جامعه میزبان و ساکنین محلی به داشتن چنین پدیده‌هایی افتخار کنند از همجواری با آن احساس خستگی و نارضایتی کرده که عامل بسیار خطرناکی برای از بین رفتن و نابودی این آثار و پدیده‌ها است.

اگر برنامه‌ریزی به منظور ساماندهی مناطق تنگه‌واشی فیروزکوه، اخمد شهرستان چناران خراسان رضوی، دریاچه ولشت مازندران، دریاچه اوان الموت قزوین، گهر لرستان، کندوان آذربایجان شرقی، و... در آینده نزدیک صورت نگیرد، قطعاً با عکس‌العمل منفی و تقابل جامعه میزبان و ساکنین محلی مواجه خواهیم شد.

با توجه به این شرایط ضروریست تا کلیه منابع ژئوتوریسم که قابلیت جذب گردشگر داخلی و بین‌المللی را دارند در وهله اول توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و سازمان حفاظت محیط زیست در فهرست میراث آثار طبیعی ملی ثبت و حفاظت و در مرحله دوم جهت ثبت در فهرست میراث جهانی یونسکو به دبیرخانه آن سازمان پیشنهاد گردد.

قطعاً ثبت پدیده‌های ژئوتوریسم در فهرست میراث جهانی نیازمند تدوین برنامه جامع حفاظتی، ساماندهی، بهره‌برداری، نظارت و ارائه طرح‌های مدون در چارچوب ملاحظات زیست‌محیطی و در راستای توسعه پایدار خواهد بود که بتواند توجیه لازم و کافی را برای دفاع در مجمع عمومی داشته باشد. بدون شک ثبت این آثار در فهرست میراث جهانی علاوه بر ارتقا جایگاه ایران در صنعت گردشگری و میراث طبیعی جهان، نقش قابل توجهی در معرفی جاذبه‌های منحصر به فرد ج.ا. ایران در بازارهای بین‌المللی گردشگری به منظور جذب گردشگر بیشتر و کاهش تهدیدها و تعرضات خارجی خواهد داشت.

این مهم زمانی اتفاق خواهد افتاد و به نتیجه خواهد رسید که جوامع محلی از ورود گردشگران به منطقه و همچنین توجه دولت به عمران و آبادانی محل زندگی آنها منتفع شوند.

ژئوتوریسم در جهان

مرکز اطلاعات گردشگری دانشگاه میشیگان، به راحتی ۵۰٪ مردم آمریکا را در دسته گردشگران زمینی برآورد کرده است! یعنی حدود ۵۵ میلیون نفر در سال (انتظار می‌رود این تعداد به زودی به ۱۰۰ میلیون نفر برسد) و این تنها

شامل گردشگران داخلی است. پاکیزگی محل‌های مورد بازدید، حفظ حالت طبیعی مناطق مثلاً کوهستانها، دریاچه‌ها و عدم ازدحام فراوان در هر محل و متناسب بودن حجم بازدید با وسعت محل، تبلیغات و شناساندن وسع محلهای مورد نظر به صورت پارکهای حفاظت شده از طریق سایتهای اینترنتی، از جمله دلایل موفقیت این صنعت در امریکا است.

هر چند اولین کشوری که به طور رسمی استراتژی گردشگری زمینی را اعلام کرد، هندوراس بود. طراحان برنامه‌های فوق، در نظر می‌گیرند که مردم واقعا چه می‌خواهند و زمینه‌های کسب درآمدهای محلی چه می‌تواند باشد. سپس قوانین مربوط به هر محل نوشته و اجرا می‌شود. همواره باید به خاطر داشته باشیم که هر محلی، هویت و شخصیت منحصر به فردی دارد که منشاء جذابیت آن می‌باشد. در حفظ این هویت بایستی کوشا بود.

در ضمن برنامه‌ریزان، اقشار مختلف مردم را برحسب توان مالی و درآمدها، تقسیم‌بندی می‌کنند تا بتوانند هر گروه را در محل مناسب خود راهنمایی کنند و از سردرگمی آنها بکاهند.

اثرات مثبت این نوع گردشگری عبارتند از:

بهبود چشمگیر آگاهی‌های اجتماعی، آموزش رفتارهای صحیح زیست محیطی به افراد جامعه و جلب حمایت بیشتر آنها از ذخایر ملی و طبیعی و تبادل فرهنگی از طریق برخورداری افراد محلی با بازدید کنندگان. به خاطر داشته باشیم که همه اینها خلاصه می‌شود در یک سفر به یاد ماندنی که بارها برای دوستان و آشنایان تعریف می‌شود و خاطره‌ای به یاد ماندنی در ذهن و روح ما به جا می‌گذارد.

منابع:

۱. زمین‌شناسی ساختمانی و تکنیک، دکتر مدنی، جهاد دانشگاهی، تهران ۱۳۶۴
۲. ژئومورفولوژی کاربردی - فرسایش آب - دکتر احمدی، چاپ سوم، تهران ۱۳۸۱
۳. اطلس ژئوتوریسم قشم، علیرضا امری کاظمی. پایگاه ملی داده‌های علوم زمین کشور، سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور، تهران ۱۳۸۳
۴. سالهای آینده، توریسم جهانی، صلح و توسعه پایدار، ترجمه رضا غفاریان طوسی، همشهری ۱۳۸۳/۲/۱۲
۵. تسهیلات جهانگردی ژاپن، علی رحیم‌پور، نقش هستی، رسانه کاج، تهران ۱۳۸۱
۶. قوانین و مقررات سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، آرشیو دفتر تدوین استانداردهای فنی و نظارت
۷. کلیات ژئومورفولوژی ایران، دکتر محمود حریریان، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران ۱۳۶۹
۸. مقاله ژئوتوریسم چشمه‌های گازی گنبد لران ۹۰ نظر، مهندس علی رحمانی
۹. اصول مهندسی ژئوتکنیک مکانیک خاک، براجامام، داس ترجمه اردشیر اطمیانی

<http://www.gsinet.ir/fa/aboutus.html>

www.mosaferan.ir

picasaweb.google.com

www.fs.fed.us

www.gheshm.ir

www.google.com

اطلاعات علمی